

Observatori de Desenvolupament Local del Baix Ebre

Relat territorial del Baix Ebre:
visió i dinàmiques

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ I VISIÓ GENERAL.....	3
DEMOGRAFIA I SOCIETAT	4
TEIXIT ECONÒMIC I VOCACIONS PRODUCTIVES.....	6
DINÀMIQUES LABORALS I MERCAT DE TREBALL	9
FORMACIÓ EN TREBALL I DESENVOLUPAMENT DEL TALENT.....	11
INFRAESTRUCTURES I MOBILITAT	14
PATRIMONI NATURAL, CANVI CLIMÀTIC I DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE	16
PATRIMONI CULTURAL.....	17
GESTIÓ AMBIENTAL I TRANSICIÓ ENERGÈTICA.....	18
DINÀMIQUES TERRITORIALS I CONCLUSIÓ.....	19

Introducció i visió general

El Baix Ebre destaca per la seva ubicació estratègica, perquè connecta territoris de gran importància econòmica i cultural, com Catalunya, Aragó i el País Valencià.

Aquesta situació fa que actui de pont entre aquestes regions i esdevé un espai clau dins l'eix mediterrani, un corredor econòmic i logístic de primer nivell.

Combina una riquesa natural excepcional amb una realitat socioeconòmica complexa. Amb elements com el delta de l'Ebre i el massís dels Ports, reconeguts pel seu patrimoni ecològic, el territori es posiciona com un referent de sostenibilitat i biodiversitat. Paral·lelament, presenta desafiaments, com el despoblament rural, la desigualtat territorial i la necessitat de diversificar l'estructura econòmica.

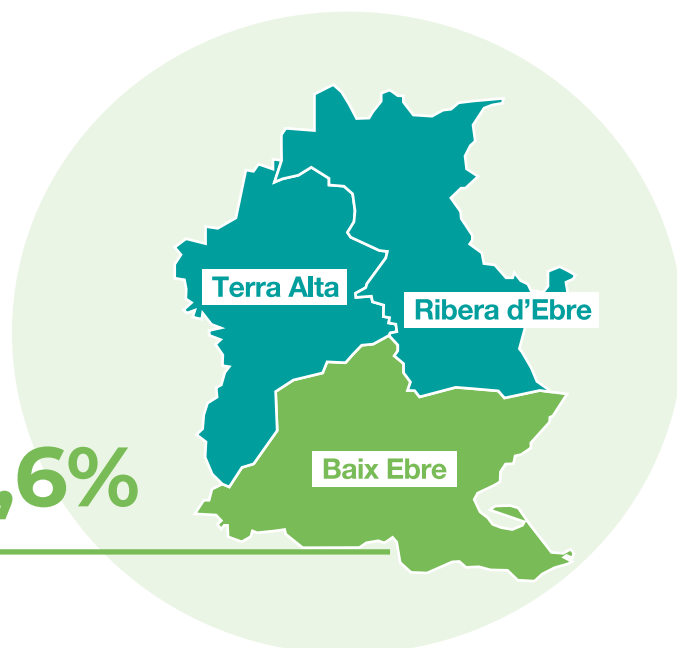
Aquest relat ofereix una descripció objectiva de la realitat territorial, econòmica, social i ambiental del Baix Ebre; pretén identificar els punts crítics i les oportunitats que marquen el futur del territori, i ser una eina clau per orientar els actors que treballen en el seu desenvolupament.

Demografia i societat

Amb un **creixement poblacional** del 15,6% els últims 20 anys, la comarca se situa al 27è lloc entre les 42 comarques catalanes pel que fa a ritme de creixement. Manté una estabilitat relativa en comparació amb comarques veïnes com la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, que han patit un decreixement més pronunciat.

↑ +15,6%

Fluctuacions demogràfiques i cicles econòmics

Evolució del nombre d'habitants

2005-2012

2013-2019

2020-2023

Entre el 2005 i el 2012, la població del Baix Ebre va créixer significativament, impulsada per una **etapa de bonança econòmica, amb l'arribada de nous joves d'altres parts de Catalunya i de l'estranger per les oportunitats laborals i la millora en les infraestructures**. Amb la crisi econòmica del 2008-2014 es va iniciar un procés de declivi que va culminar el 2019 amb la població més baixa registrada, **77.596 habitants**.

Des de la pandèmia de la Covid-19, el Baix Ebre viu una lleugera recuperació demogràfica i va arribar a **81.334 habitants** el 2023, en part per un renovat interès pels entorns rurals i de baixa densitat.

Envel·liment demogràfic

22,9% = 65 anys o +

Actualment, **el 22,9% dels habitants tenen 65 anys o més**, un percentatge superior a la mitjana catalana i que ha augmentat considerablement en les darreres dècades, principalment per la reducció de les taxes de natalitat i la migració de població jove cap a àrees urbanes amb millors oportunitats econòmiques i socials.

L'índex de recanvi generacional comarcal és especialment preocupant: **per cada jove de 16 a 19 anys que entra al mercat laboral, hi ha 1,5 persones de 60 a 64 anys a punt de jubilar-se**. Aquest desequilibri posa en risc la sostenibilitat econòmica i la renovació de la força laboral a llarg termini.

A més, aquest envelliment genera una creixent **demanda de serveis socials i sanitaris**, i d'infraestructures d'atenció a la dependència.

Demanda de serveis sanitaris

Demografia i societat

Contrast entre litoral i interior

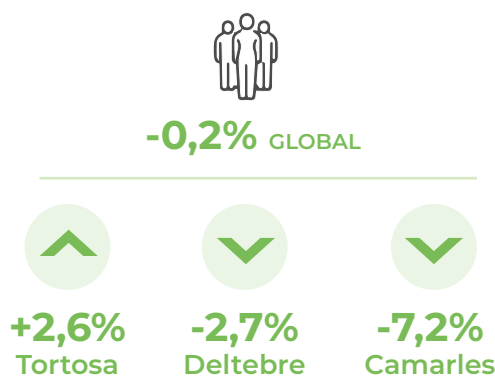

Les àrees litorals, com Deltebre i l'Ametlla de Mar, han mostrat més **capacitat per mantenir població gràcies a la seva oferta de serveis i a la proximitat al mar.**

En canvi, municipis d'interior, com Paüls o Alfara de Carles, continuen perdent població, i això reflecteix les **dificultats per retenir residents en zones amb menys infraestructures i oportunitats.**

Diferències entre zones urbanes i rurals

Entre 2013 i 2023, la comarca ha mantingut una **relativa estabilitat demogràfica global (-0,2%)**, però amb variacions internes entre municipis urbans com Tortosa (+2,6%), i zones més rurals com Deltebre (-2,7%) i Camarles (-7,2%), amb disminucions notables.

Migracions i diversitat

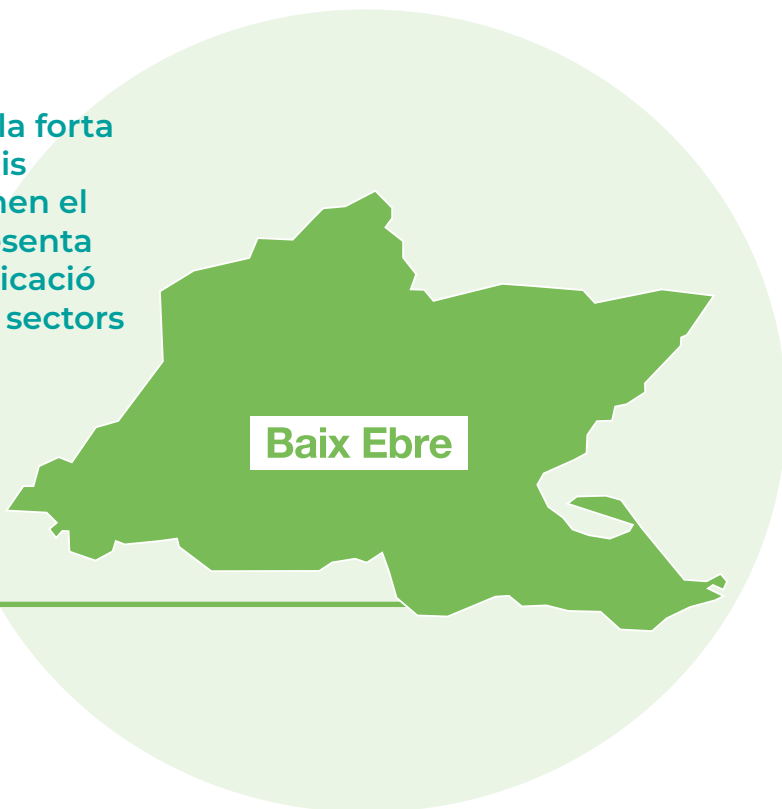
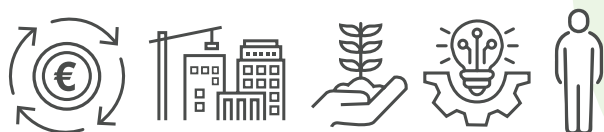
El creixement de la població ha estat impulsat principalment pels **fluxos migratoris durant els períodes d'expansió econòmica**. Entre el 2000 i el 2008, la comarca va experimentar taxes de creixement migratori molt elevades, del 35%. Tot i la caiguda posterior amb la crisi econòmica, els fluxos migratoris s'han recuperat des del 2016. Actualment, el 19,3% de la **població és d'origen estranger**, amb concentracions destacades en **municipis costaners** com l'Ametlla de Mar i l'Ampolla. En contrast, les **àrees interiors presenten taxes d'estrangeria molt més baixes.**

El Baix Ebre reflecteix dinàmiques diferenciades segons el territori, marcades pel contrast entre litoral i interior, urbà i rural, i una dependència significativa dels cicles econòmics i migratoris.

Teixit econòmic i vocacions productives

El teixit econòmic es caracteritza per la forta presència de la construcció i els serveis socials, juntament amb el pes que tenen el sector primari i el turisme. Alhora, presenta desafiaments significatius en diversificació industrial, innovació i consolidació de sectors amb un alt valor afegit.

Presència destacada de la construcció i els serveis socials

9,4% Baix Ebre vs. **6,1%** Catalunya

La **construcció** representa el 9,4% dels llocs de treball i supera la mitjana catalana, del 6,1%. Aquestes ocupacions es concentren en municipis com **Deltebre (21,9%)** i **Camarles (18,9%)**, on la demanda d'habitatge i infraestructures ha impulsat l'activitat constructora fruit de les necessitats d'urbanització a les zones costaneres i la construcció d'habitatges per als residents i per a segones residències. Malgrat la seva rellevància, el sector de la construcció **viu una forta estacionalitat i depèn dels cicles econòmics, fet que a llarg termini pot limitar-ne la sostenibilitat.**

24,8% Baix Ebre vs. **20,1%** Catalunya

Els **serveis socials** són un altre sector clau, amb el 24,8% dels llocs de treball, i superen, doncs, la mitjana catalana, del 20,1% com a resposta a l'envelliment de la població i a la necessitat creixent de serveis d'atenció a la dependència, sanitaris i educatius. **Tortosa**, com a capital administrativa, concentra una gran part d'aquests llocs de treball.

Indústria i serveis a la producció: infrarepresentació i potencial de creixement

12,2% Baix Ebre vs. **15,7%** Terres de l'Ebre vs. **13,5%** Catalunya

La **indústria** al Baix Ebre té un pes relatiu inferior al d'altres comarques veïnes, amb el 12,2% dels llocs de treball, per sota del 15,7% de les Terres de l'Ebre i el 13,5% de Catalunya, una circumstància que afecta sectors clau com la **indústria agroalimentària, que només aporta un 2,4% de l'ocupació total** malgrat la forta presència del sector agrari. Municipis com l'Aldea han començat a diversificar la seva base industrial amb la instal·lació de noves empreses, alhora que Tortosa es posiciona com un nucli amb una **diversificació industrial creixent.**

9,9% Baix Ebre vs. **13,5%** Terres de l'Ebre

Els **serveis a la producció** també estan infrarepresentats, amb un 9,9% de l'ocupació davant el 13,5% de les Terres de l'Ebre, la qual cosa afecta negativament la competitivitat de les empreses locals per la limitació d'accés a serveis que en millorin l'eficiència i la capacitat d'innovació.

Teixit econòmic i vocacions productives

Agricultura, pesca i turisme: pilars de l'economia local

8,7% DEL TOTAL

43,8% Paüls
26% Tivenys
27,9% Alfara de Carles

El **sector primari** continua tenint una importància fonamental, amb el 8,7% dels llocs de treball. Aquesta activitat és especialment rellevant en municipis com **Paüls (43,8%)**, **Tivenys (26,0%)** i **Alfara de Carles (27,9%)**. No obstant això, la falta de relleu generacional i la dependència respecte a les condicions climàtiques posen en **risc la sostenibilitat** del sector a llarg termini.

11,7% DEL TOTAL

33,9% L'Ametlla de Mar
42,1% L'Ampolla

El **turisme** aporta un 11,7% de l'ocupació total, especialment en municipis costaners com **L'Ametlla de Mar (33,9%)** i **L'Ampolla (42,1%)**, amb una oferta turística que inclou platges, activitats aquàtiques i gastronomia. A l'interior, localitats com Benifallet i Xerta han desenvolupat un turisme basat en l'ecoturisme, el patrimoni cultural i l'oferta gastronòmica. Aquest sector, tot i ser un **motor econòmic important**, requereix una **planificació sostenible per evitar la massificació i garantir el reequilibri territorial**.

Concentració de serveis en àrees urbanes

56,7% Tortosa
40,2% Roquetes

La capital, **Tortosa**, concentra el 56,7% dels llocs de treball en serveis, que inclouen sanitat, educació i comerç. Actua com a **nucli administratiu** i ofereix una **àmplia gamma de serveis essencials a la comarca**. **Roquetes** també té un pes significatiu en el **sector terciari** (40,2% en serveis), mentre que els municipis més rurals depenen en gran manera del sector primari o de la construcció, amb l'evident **desequilibri entre zones urbanes i rurals**.

Dimensió empresarial i treball autònom

PIMES

15,8% de creixement en ocupació 2015-2022

EMPRESSES GRANS

0,4% del total

6.500 afiliats

El **teixit empresarial** està dominat per **pimes**, amb una dimensió mitjana de 8,2 treballadors per empresa. Tot i aquesta mida reduïda, la comarca ha experimentat una consolidació de les empreses existents, amb un creixement de l'ocupació del 15,8% entre el 2015 i el 2022. Les **empreses grans**, amb més de 250 treballadors, representen només el 0,4% del total, però aporten el 21,2% de les afiliacions i destaca el pes en estabilitat laboral.

El **treball autònom** té una presència significativa, amb 6.500 afiliats. Sectors com el comerç (1.046 autònoms) i la construcció (921 autònoms) lideren en nombre d'afiliacions, tot i que s'hi veu una tendència decreixent. En canvi, les **activitats professionals i sanitàries** han experimentat un creixement notable que reflecteix una transició cap a sectors més qualificats i intensius en coneixement.

Teixit econòmic i vocacions productives

Dinamisme emprenedor i fluctuacions sectorials

La **creació d'empreses** al Baix Ebre mostra una evolució desigual segons els sectors. Mentre que la taxa d'autoocupació s'ha reduït del 24,2% el 2015 al 20,4% el 2022, sectors com els **serveis a la producció** i les **activitats sanitàries** han augmentat significativament. Concretament, entre el 2019 i el 2023, el 14,2% de les noves empreses van ser del sector tècnic, seguides per un 11,7% en sanitat.

Innovació i adaptació tecnològica

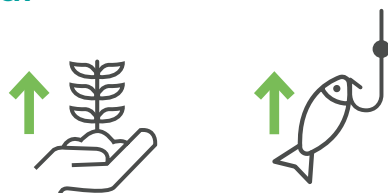
Malgrat que els serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria, així com les activitats sanitàries, han liderat la creació de noves empreses, el Baix Ebre té una **proporció baixa de llocs de treball intensius en tecnologia** (2,1%), molt per sota de la mitjana catalana.

Les **sol·licituds de patents** han disminuït dràsticament i han passat de 378,2 el 2015 a 90,7 el 2022. S'evidencia la **necessitat de crear un entorn empresarial que promogui la innovació i el coneixement tecnològic**.

La **creació d'empreses en turisme** ha experimentat un creixement més ampli, amb un 132% des del 2015, mentre que **l'agricultura** mostra una desacceleració significativa (-24%). Aquesta evolució reflecteix una transició cap a una economia més terciaritzada, tot i la dependència persistent de sectors tradicionals.

Desafiaments i perspectives de futur

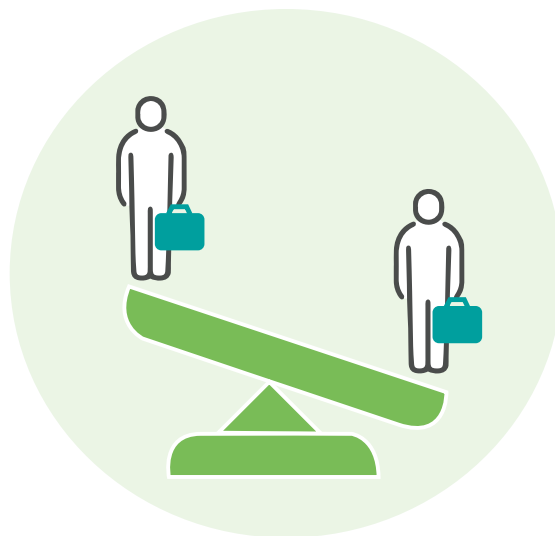

La baixa diversificació industrial, l'escassa presència de serveis empresarials i l'estacionalitat de sectors com el turisme i la construcció són factors que limiten la capacitat de creixement sostenible de la comarca. **La forta presència de sectors tradicionals com l'agricultura i la pesca requereix una adaptació a les noves demandes del mercat i una aposta per la innovació.**

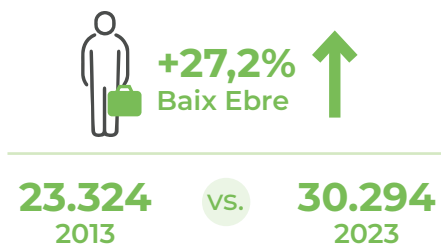

Dinàmiques laborals i mercat de treball

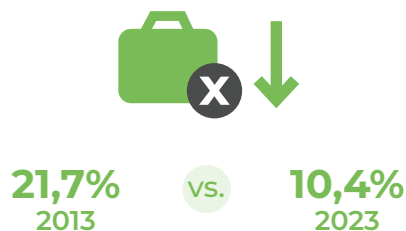
Tot i que el Baix Ebre genera oportunitats laborals, amb una ràtio llocs de treball/població activa del 59% (2023), les desigualtats en la participació laboral, la fuga de talent, les mancances en la formació professional i les disparitats territorials en limiten el potencial.

Evolució del mercat laboral i recuperació postcrisi

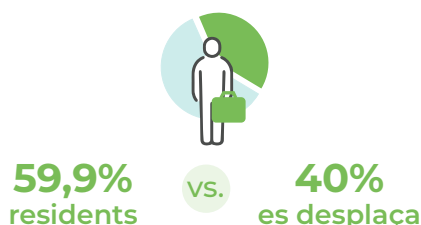

El nombre de llocs de treball comarcals ha crescut significativament en l'última dècada (+27,2%), dels 23.824 de l'any 2013 als 30.294 del 2023. Aquest creixement s'ha vist impulsat principalment pel sector assalariat, que ha augmentat un 47%. **El Baix Ebre s'ha posicionat com una de les comarques amb millor recuperació de llocs de treball postcrisi i ha superat els nivells anteriors a la gran recessió (2008).**

Tot i aquest avenç global, la taxa d'ocupació, situada en el 60,7% el 2023, continua sent baixa i situa el **Baix Ebre en la 38a posició del rànquing comarcal**. L'atur s'ha reduït significativament, del 21,7% el 2013 al 10,4% el 2023. Tot i això, **el 46,3% del total d'aturats són treballadors desocupats durant més de 12 mesos**. Cal millorar la integració laboral de determinats col·lectius i ampliar la participació de la població activa.

Desajustos entre l'oferta i la demanda laboral

El 59,9% dels residents comarcals treballen al Baix Ebre, mentre que el 40% de la població activa es desplaça a altres comarques, principalment al Tarragonès, el Barcelonès i el Montsià. Alhora, el 40,9% dels llocs de treball del Baix Ebre els ocupen residents de comarques veïnes, com la Ribera d'Ebre i la Terra Alta. Per tant, **el Baix Ebre té una fuga de talent i depèn de treballadors externs**.

La manca de perfils qualificats per ocupar llocs de treball tècnics és una problemàtica recurrent que les empreses han identificat. Professions relacionades amb la comptabilitat, la gestió laboral, la mecànica i l'energia són més sol·licitades, mentre que les vacants que requereixen una formació baixa o mitjana es cobreixen més fàcilment. **Cal ajustar l'oferta formativa a les necessitats reals del mercat laboral**.

Dinàmiques laborals i mercat de treball

Desigualtats territorials en el mercat laboral

Els municipis grans i els costaners, com **Tortosa**, **l'Ametlla de Mar** i **l'Ampolla**, han liderat la creació de llocs de treball en l'última dècada; en canvi, les localitats i d'interior, com Paüls i Benifallet, han experimentat dificultats significatives per contrarestar la pèrdua de llocs de treball registrada durant la crisi.

La taxa d'ocupació és superior a les àrees urbanes i turístiques, impulsades pel turisme, la construcció i els serveis socials. En canvi, els municipis de l'interior continuen depenent del sector primari, amb menys oportunitats laborals diversificades, cosa que contribueix al despoblament i a limitar l'activitat econòmica.

Impacte positiu de la reforma laboral

La **taxa de temporalitat** ha disminuït del 37,8% el 2019 al 15,9% el 2023, mentre que la contractació fixa discontinua ha augmentat fins al 8,7% el 2023. Aquests canvis han millorat l'estabilitat laboral, especialment en sectors amb alta estacionalitat com l'agricultura, l'hostaleria i els serveis socials.

Es redueix la **contractació a temps parcial**, que afecta principalment dones (28,7%) i joves (25,6%), unes xifres que reflecteixen tendència a la millora de les condicions laborals, especialment en sectors com l'educació i la sanitat.

Col·lectius vulnerables i desigualtats laborals

Les dones i les persones de més de 45 anys continuen sent els grups més afectats per la desocupació al Baix Ebre. Les dones representen el 57,2% dels aturats, amb una millora limitada en la taxa d'ocupació (56,1% el 2023). **Els que tenen més de 45 anys suposen el 59,6% del total d'aturats**, la qual cosa subratlla la necessitat de programes de formació i reciclatge professional que n'afavoreixin la reintegració laboral.

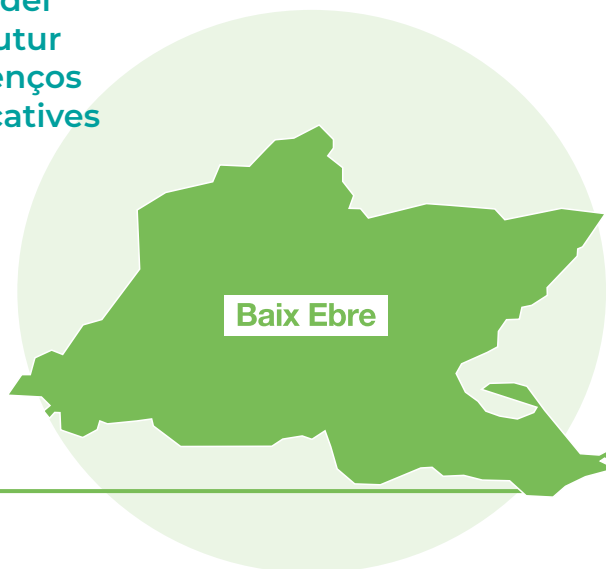
La població estrangera millora progressivament la seva integració laboral, amb una taxa d'ocupació que ha passat del 33,3% el 2015 al 44,2% el 2023. Tot i això, no ha estat suficient per reduir significativament la desigualtat amb la població nacional.

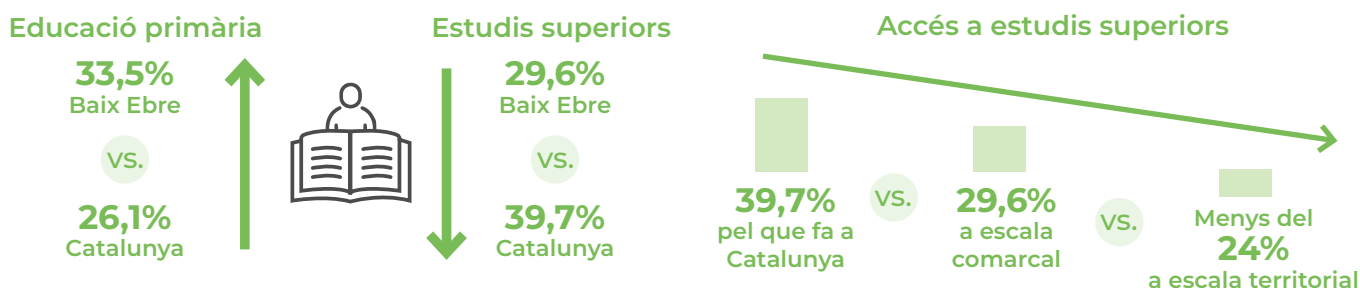
Alumnes del *Curs d'operacions bàsiques de cuina*

Formació en treball i desenvolupament del talent

La formació en treball i el desenvolupament del talent són aspectes centrals per garantir el futur socioeconòmic del Baix Ebre. Malgrat els avenços en certs sectors, persisteixen bretxes significatives en l'accés i l'adequació de l'oferta formativa, així com en la connexió entre les necessitats empresarials i l'educació.

Bretxes educatives i desigualtats territorials

El Baix Ebre presenta una elevada proporció de **població amb estudis secundaris o inferiors**. Un 33,5% de la població de 16 a 64 anys ha completat només l'educació primària, una xifra superior a la mitjana catalana, del 26,1%. La proporció de persones amb estudis superiors és, en canvi, del 29,6%, molt per sota del 39,7% de Catalunya, unes dades que evidencien una **bretxa educativa significativa** que limita la competitivitat de la comarca.

A escala territorial, municipis com Deltebre, l'Aldea i Camarles tenen un accés especialment baix als estudis superiors, amb taxes que no superen el 24%, inferiors al 29,6% comarcal i al 39,7% català. Aquesta **desigualtat educativa minva les oportunitats laborals i el desenvolupament econòmic local**, i subratlla la necessitat d'invertir en programes educatius que fomentin la formació superior.

Formació professional: una opció clau amb desafiaments

49,9%
formació
professional
(joves de 16 a 19 anys
matriculats el 2022)

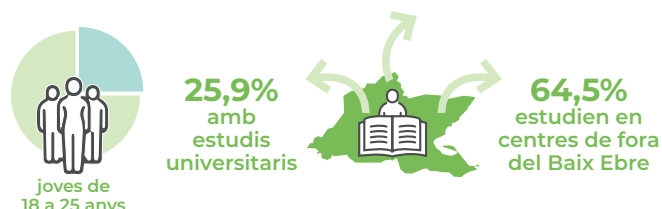

El seguiment de la **formació professional (FP)** al Baix Ebre es manté alt, amb un **49,9% dels joves de 16 a 19 anys matriculats el 2022**, un dels percentatges més alts de Catalunya. No obstant això, la centralització de l'oferta formativa a Tortosa i la mobilitat cap a altres comarques, com el Montsià, indiquen la **necessitat de millorar la distribució dels recursos educatius**.

L'**FP dual**, que combina formació acadèmica i experiència laboral, té una forta participació en sectors industrials i tecnològics. Els cicles de programació de la producció en fabricació mecànica i automatització i robòtica industrial són especialment rellevants. Aquesta col·laboració entre empreses i centres educatius és essencial per adequar la formació a les demandes del mercat laboral.

Formació en treball i desenvolupament del talent

Baixa presència en estudis universitaris i mobilitat elevada

Només el 25,9% dels joves de 18 a 24 anys segueixen estudis universitaris, xifra que situa el Baix Ebre en la 34a posició del rànquing comarcal. Això es deu, en part, a la **manca d'oferta universitària local**, que **obliga el 64,5% dels estudiants a desplaçar-se a altres comarques**, com el Barcelonès, el Tarragonès o el Vallès Occidental. Aquesta elevada mobilitat genera desafiaments en termes de costos, desarrelament i accessibilitat, i limita l'accés de molts joves de la comarca puguin accedir a la formació superior.

Especialitzacions locals i inserció laboral

L'oferta formativa està especialitzada en sectors com la fabricació mecànica, les arts gràfiques i les indústries marítimes, amb un alt percentatge d'alumnes en aquestes famílies professionals respecte a la mitjana catalana. Aquestes especialitzacions responen a les necessitats del teixit productiu local, i destaca l'èxit en la **inserció d'alumnes en sectors com l'energia i l'aigua (66,7% d'inserció laboral) i l'hostaleria i el turisme (92,9%)**.

Les formacions en **sectors com la informàtica i comunicacions (26,7%) i serveis socioculturals (27,5%) tenen taxes d'inserció més baixes**, i d'aquí la importància de promoure estratègies que connectin millor la formació amb les oportunitats laborals.

Dependència de treballadors externs i retenció de talent

Sectors clau com l'**agricultura i l'hostaleria depenen en gran mesura de treballadors externs** i fan evident la manca d'interès per aquestes activitats del personal format a la comarca. Paral·lelament, sectors qualificats com l'**enginyeria o les ciències informàtiques viuen una fuga de talent cap a altres comarques** amb ofertes laborals més atractives. Aquesta situació destaca la necessitat d'impulsar polítiques per retenir i desenvolupar talent local.

Desajust entre oferta formativa i demanda empresarial

Un **71,4% de les empreses indiquen dificultats per trobar personal qualificat**, especialment en sectors tècnics i professionals. L'oferta formativa encara no s'ajusta plenament a les necessitats empresarials, cosa que posa de manifest que cal millorar la col·laboració entre centres educatius i empreses.

Formació en treball i desenvolupament del talent

Conciliació, habitatge i estabilitat laboral: reptes clau per retenir talent

63,6%
horaris flexibles

24,5%
teletreball

27,3%
permisos familiar

La captació i la retenció de talent al Baix Ebre estan condicionades per la conciliació laboral i familiar, l'accés a habitatge assequible i l'estabilitat laboral. Tot i que el **63,6% de les empreses ofereixen horaris flexibles**, altres mesures com el **teletreball (24,5%)** o **permisos per a la cura familiar (27,3%)** són poc freqüents. A més, la manca d'habitatge adequat, identificada pel 41,8% de les empreses com un obstacle, limita l'atractiu del territori i l'eficàcia de la conciliació laboral i familiar.

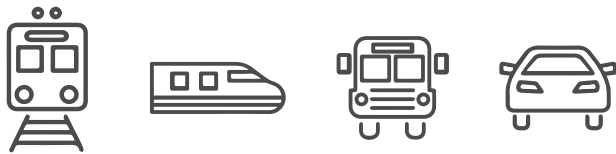
47,4%
de les empreses
tenen inestabilitat
laboral

La inestabilitat laboral, associada a **contractes temporals i fluctuacions estacionals**, **afecta gairebé la meitat de les empreses (47,4%)**, incrementa la rotació i dificulta la retenció de treballadors. Per revertir aquesta situació, cal apostar per habitatges assequibles, condicions laborals més estables i mesures de conciliació més innovadores per assegurar un mercat laboral competitiu i un entorn atractiu per al talent.

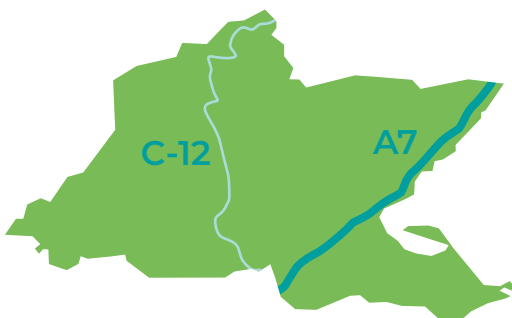

Infraestructures i mobilitat

Malgrat la posició estratègica del Baix Ebre en l'eix mediterrani, amb bones connexions per carretera i en tren amb Barcelona i València, el territori afronta importants reptes en matèria d'accessibilitat, transport públic i planificació territorial per al seu desenvolupament econòmic.

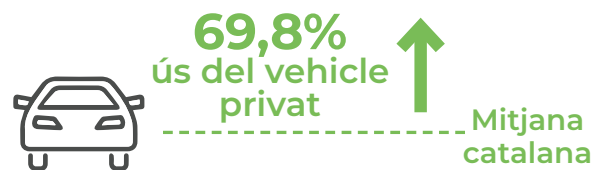

Diversitat territorial i reptes de connectivitat

El Baix Ebre combina grans nuclis urbans, com Tortosa, amb una important presència de nuclis secundaris, urbanitzacions i àrees disseminades. Les urbanitzacions, especialment al litoral (**Tres Cales, Calafat**), s'han convertit en zones de residència habitual, una situació que requereix inversions per garantir la connectivitat i l'accés equitatiu a serveis públics. A més, les **zones urbanes gaudeixen de bones connexions amb l'AP-7 i la C-12**, mentre que àrees rurals conviuen amb carreteres secundàries amb mancances en qualitat i capacitat.

Transport públic desigual i dependència del vehicle privat

Malgrat que Tortosa i l'Aldea ofereixen transport amb ferrocarril, els autobusos presenten freqüències baixes i temps de trajecte poc competitius, motiu pel qual el **69,8% de la població ocupada utilitza el vehicle privat**, molt per sobre de la mitjana catalana. Els municipis rurals i disseminats, amb un accés limitat al transport públic, en pateixen especialment les conseqüències i, per tant, s'agreugen les desigualtats al territori.

Infraestructures i mobilitat

Un potencial estratègic infrautilitzat

Malgrat que el Baix Ebre ocupa una posició clau en l'eix mediterrani, les infraestructures actuals no permeten explotar aquest avantatge. La manca de sòl econòmic urbanitzat i **l'escassa connectivitat amb nodes logístics com el port de Tarragona o l'aeroport de Reus en limiten el potencial** com a *hub* logístic. Amb una planificació urbanística més ambiciosa i inversions en mobilitat, el Baix Ebre podria posicionar-se com un punt estratègic per a empreses i activitats industrials amb elevats requeriments logístics.

Infraestructures turístiques i comercials: una oportunitat per diversificar

El sector turístic és un motor clau per al Baix Ebre, però la concentració a la costa evidencia la necessitat de diversificar-lo cap a municipis d'interior i potenciar un turisme sostenible. Tortosa actua com a pol d'atracció, però la competència amb altres regions requereix estratègies innovadores que connectin el turisme i la identitat local.

Infraestructures digitals: avenços i desigualtats

89,6%
cobertura
fibra òptica

El Baix Ebre té una **cobertura de fibra òptica que arriba al 89,6% i xarxes 4G gairebé universals**. No obstant això, zones rurals com Alfara de Carles encara no disposen d'accés adequat i mentre que la implantació del 5G és limitada en alguns municipis. Aquesta desigualtat digital restringeix el potencial per impulsar el teletreball, la innovació i l'economia digital en parts del territori.

Tortosa i connexions amb altres regions

Patrimoni natural, canvi climàtic i desenvolupament sostenible

El Baix Ebre destaca per la seva riquesa natural i paisatgística, i esdevé referent ambiental i pol d'atracció per al turisme sostenible.

Espais naturals i biodiversitat com a actiu estratègic

37,7%
espais
preservats

El Baix Ebre és **una de les comarques amb més espais naturals preservats de Catalunya, amb un 37,7% de la seva superfície protegida**. Aquesta riquesa natural, amb emplaçaments com el Parc Natural del Delta de l'Ebre i el Parc Natural dels Ports, és clau per a la biodiversitat i el turisme sostenible. Municipis com Alfara de Carles (95,9%) i Tivenys (81,4%) concentren gran part de la protecció, mentre que zones com l'Ampolla i Aldover gairebé no disposen d'àrees protegides.

El sector primari: una oportunitat per a la sostenibilitat

75%
de la
superfície
agrícola

La producció d'arròs i els oliverars de secà representen gairebé el 75% de la superfície agrícola. Aquests cultius especialitzats són vulnerables a la dependència hídrica i a les fluctuacions de mercat. La diversificació del sector primari, amb l'aposta per l'agricultura regenerativa i ecològica, pot ser clau per enfortir la resiliència i reduir els impactes ambientals.

Reptes climàtics

L'augment del nivell del mar posa en risc el delta de l'Ebre, un espai vital tant per a l'agricultura com per a l'ecoturisme. Alhora, la recurrència de sequeres i incendis afecta greument les zones forestals i compromet la sostenibilitat dels ecosistemes i la seguretat de les comunitats.

Turisme sostenible i integració amb el territori

El turisme vinculat a la natura i la cultura ha registrat un creixement significatiu, amb el delta de l'Ebre i els Ports com a principals atractius. Tanmateix, el desenvolupament d'allotjaments d'ús turístic ha plantejat reptes en l'accessibilitat a l'habitatge i la pressió sobre el medi natural. Integrar l'oferta turística amb iniciatives que preservin l'entorn i diversifiquin el model cap a municipis d'interior pot consolidar el Baix Ebre com a destinació sostenible.

Com hem vist, la climatologia i la pressió humana plantegen reptes crítics, de manera que cal actuar amb estratègies integradores que preservin el patrimoni natural, fomentin la resiliència climàtica i garanteixin un desenvolupament socioeconòmic equilibrat a tota la comarca.

Patrimoni cultural

El Baix Ebre, amb una rica varietat d'elements patrimonials tangibles i intangibles, es posiciona com un referent en conservació, dinamització cultural i turisme sostenible.

Patrimoni arquitectònic i històric

El Baix Ebre combina valor històric, arquitectònic i arqueològic amb gran diversitat d'elements declarats Patrimoni de la Humanitat, com les pintures rupestres de Cabra Feixet, al Perelló; i emplaçaments com el castell de la Suda i la Catedral de Santa Maria a Tortosa, i altres elements destacats com els Reials Col·legis de Tortosa, els castells de Sant Jordi d'Alfama i les coves de Benifallet. Aquest ric patrimoni atrau turistes i representa una oportunitat per enfortir la identitat local i revitalitzar l'economia del territori.

Turisme cultural i oportunitats de desenvolupament

Tortosa lidera l'oferta cultural amb festivals, visites guiades i una infraestructura adaptada al turisme cultural, tot un pol d'atracció turística que complementa el patrimoni natural. No obstant això, caldria diversificar l'oferta cap a zones menys conegudes i promoure el patrimoni rural i immaterial com a actiu clau per al desenvolupament local.

Patrimoni cultural intangible

Les tradicions del Baix Ebre, com **la jota, les festes majors, els oficis artesanals, la cuina basada en l'arròs i el peix, i els cants populars són testimonis vius de la seva identitat cultural i les seves arrels**. Aquest patrimoni immaterial té un alt potencial per ser dinamitzat amb iniciatives educatives i turístiques.

Catedral de Tortosa

Gestió ambiental i transició energètica

El Baix Ebre, amb una combinació d'iniciatives prometedores i mancances estructurals, afronta reptes clau per garantir una gestió sostenible dels recursos naturals i consolidar-se com un referent en sostenibilitat.

Residus: cap a una gestió circular

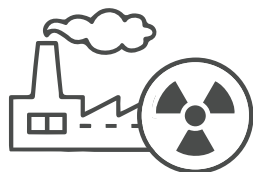

47.604,1
tones 2021

vs.

1,66 kg/dia
mitjana catalana

El Baix Ebre genera **47.604,1 tones de residus anuals (2021)**, amb un coeficient de generació superior a la **mitjana catalana (1,66 kg/hab./dia)**. Cal prioritzar estratègies preventives, com la reducció en origen, el foment de l'economia circular i la inversió en tecnologia.

12.000
tones anuals

En l'àmbit industrial, el 85% dels residus es valoritzen, però la dependència externa d'aquesta valorització (68,4%) i la baixa presència de valorització energètica (0,3%) evidencien un marge significatiu per innovar en models locals d'aprofitament. En paral·lel, **els residus industrials perillosos superen les 12.000 tones anuals**. Cal, doncs, fer una gestió avançada i segura.

Gestió de l'aigua i sostenibilitat hídrica

114,1
l/pers./dia
Baix Ebre

vs.

243,1
l/pers./dia
L'Ametlla de Mar

El consum d'aigua al Baix Ebre, amb 114,1 litres/persona/dia, es manté moderat, però amb notables diferències entre municipis. Zones costaneres com L'Ametlla de Mar mostren consums elevats (243,1 litres/persona/dia) a causa de l'activitat turística. Estratègies per millorar l'eficiència, ampliar les infraestructures de reutilització i sensibilitzar la població són essencials per assegurar la sostenibilitat a llarg termini.

Transició energètica i autoconsum

223.179 kW
Baix Ebre

vs.

331,1 kW/1.000 hab.
mitjana catalana

Amb una **potència** instal·lada en **energies renovables de 223.179 kW**, el Baix Ebre es posiciona com a **líder en autoconsum fotovoltaic, amb 331,1 kW/1.000 habitants**, i supera la mitjana catalana. Les instal·lacions eòliques del Perelló i les minicentrals hidroelèctriques de Xerta reflecteixen el compromís amb la sostenibilitat energètica. No obstant això, la concentració en pocs municipis i un rànquing inferior en potència per habitant (2,7 kW) indiquen una distribució desigual.

El **creixement recent en instal·lacions d'autoconsum fotovoltaic, liderades per Tortosa i Camarles**, subratlla el potencial de descentralitzar i diversificar el model energètic, aprofitant les fonts renovables per a ús domèstic i empresarial.

Parc eòlic de Pebesa

Dinàmiques territorials i conclusió

El Baix Ebre combina grans nuclis urbans, àrees rurals amb baixa densitat i zones costaneres en expansió.

Contrast entre litoral i interior

Els municipis costaners, com **L'Ametlla de Mar i l'Ampolla**, lideren el dinamisme econòmic gràcies a la seva activitat turística i a la demanda de segones residències. En contrast, les àrees d'interior, com **Paüls i Alfara de Carles**, continuen experimentant despoblament i dificultats per retenir població jove per una oferta inferior de serveis i oportunitats laborals. Aquesta dualitat territorial subratlla la necessitat de polítiques que equilibrin el desenvolupament entre litoral i interior, i impulsin la revitalització de zones rurals amb iniciatives econòmiques i millores en la connectivitat.

Sostenibilitat i transició energètica

Amb una rica biodiversitat i recursos naturals, **el Baix Ebre es troba en una posició privilegiada per liderar iniciatives sostenibles**. No obstant això, el canvi climàtic i l'impacte de les activitats humanes posen en risc ecosistemes com el delta de l'Ebre, fonamentals per al sector primari i el turisme. La transició cap a un model energètic renovable i descentralitzat, juntament amb polítiques de gestió ambiental i economia circular, és imprescindible per garantir la sostenibilitat del territori.

Infraestructures i equitat territorial

Tot i el paper clau del **Baix Ebre com a enllaç entre Barcelona i València dins l'eix mediterrani**, la seva xarxa d'infraestructures mostra desigualtats importants. La dependència del vehicle privat, la limitació del transport públic i les mancances en la connectivitat digital en zones rurals obstaculitzen una cohesió territorial plena. **Inversions en infraestructures** viàries, ferroviàries i digitals **poden ajudar a superar aquestes barreres** i a fomentar la inclusió de les àrees menys accessibles.

Talent, inclusió laboral i reptes demogràfics

El mercat laboral del Baix Ebre, tot i que genera oportunitats, presenta desajustos importants. La fuga de talent cap a altres comarques i la dependència de treballadors externs en sectors com l'agricultura o el turisme evidencien la necessitat d'accions que millorin la retenció i el desenvolupament de talent local. Això exigeix una oferta formativa ajustada a les necessitats empresarials i mesures que afavoreixin l'estabilitat laboral i la conciliació.

22,9% = 65 anys o +

L'envelliment demogràfic, amb un 22,9% de la població amb més de 65 anys, planteja reptes addicionals. La comarca necessita no només adaptar els serveis socials i sanitaris a aquesta realitat, sinó també incentivar el relleu generacional i garantir la sostenibilitat de la força laboral. Programes de formació contínua i polítiques que fomentin el retorn dels joves al territori són essencials per equilibrar aquesta dinàmica.

Dinàmiques territorials i conclusió

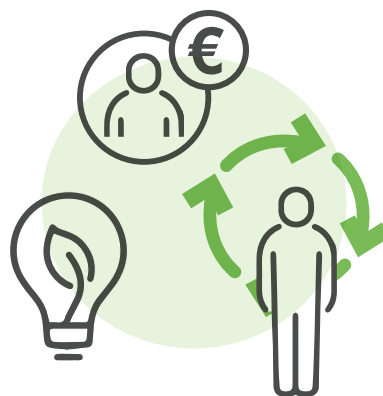
Governança i accions transformadores

Un dels elements crítics per al desenvolupament del Baix Ebre és la **necessitat d'una governança efectiva que articuli una visió comuna i impulsora del canvi**. Es requereixen estructures de coordinació que integrin administracions, empreses, entitats socials i comunitats locals per implementar accions transformadores amb impacte sostenible. Aquesta governança **ha de fomentar la cooperació al territori i assegurar que les decisions es basen en objectius clars de cohesió social, sostenibilitat i creixement econòmic**.

Reunió del Fòrum Territorial del Baix Ebre el 18 de febrer de 2025

Cap a un model de desenvolupament sostenible i inclusiu

El Baix Ebre té l'oportunitat de liderar un model de desenvolupament que combini la sostenibilitat ambiental amb la dinamització econòmica i la inclusió social. Això implica potenciar sectors estratègics com l'energia renovable, l'agricultura sostenible, el turisme cultural i la indústria tecnològica per garantir la cohesió territorial i l'equilibri entre litoral i interior.

Per assolir-ho és fonamental apostar per una governança innovadora que promogui polítiques transversals i integri perspectives diverses. Amb un lideratge col·laboratiu i una planificació orientada a llarg termini, **el Baix Ebre pot consolidar-se com un referent en transformació territorial** i demostrar que és possible avançar cap a un futur més resiliència, inclusiu i sostenible.

www.baixebre.cat

Consell Comarcal
del Baix Ebre

BAIX EBRE
INNOVA

SOC

Servei d'Ocupació
de Catalunya

**Generalitat
de Catalunya**

MINISTERIO
DE TRABAJO
Y ECONOMIA SOCIAL

SEPE

Aquesta acció està subvencionada pel Servei Públic d'Ocupació de Catalunya en el marc dels Programes de suport al desenvolupament local